

“Pokrok Západu”

PUBLISHED WEEKLY.

Entered at the Post Office at Omaha, Neb., as second class mail matter.

Published by Pokrok Publishing Co., 1417-1419 So. 13th St., Omaha, Neb.

Subscription by mail — \$1.50 per year.

Vydává:

VEVAVATELSKÁ SPOL. POKROKU, OMAHA, NEB. VÁCLAV BUREŠ, ředitel.

Podplatné ..... \$1.50 na rok Do Čech ..... \$2.50 na rok

Adresujte jednoduše: POKROK ZÁPADU, OMAHA, NEBRASKA.

Omaha, Neb., 5. července 1911.

JINDŘICH MOŠNA.

Nad hrobem tohoto starce, jehož popularita byla rovna popularitě Havlíčkově, nelze mluviti ani o umění, ani o veselosti, ani o zásluhách. Takové hroby mají býti míjeny potichu, ale mají býti navštěvovány hojně a mají k nim za těchto večerů býti voděny naše děti, neboť pod tou hlínou hníjí a trouchniví dvě vyvolené slovanské srdce. To jsou dvě popularitě, Havlíčková a Mošnova, získané a vydobyté rázem, nehlučně a beze slova, dvě nehybné slávy vedle sebe, dvě jména, při jejich zvuku celý národ obrací oči a měkce se usmívá. Tyto dvě popularitě nebyly získány ani politickou demagogií ani uměleckou reklamou, ony vrostly přes noc z půdy, z níž se semeni čistá láska národa. — Vždyt jádro národa je dobré. A proto i v tomto posledním půl věku společenského chaosu, kdy velcí i malí velikáni drží se zuby nehty svých posic a kdy záští, pomluva, nízkost a pokřik jsou cestou k úspěchu, mohla klidně a hrdě zřáti nesmrtnost dvou ryzech bytostí, k nimž víže se tato vzpomínka. U národa, jehož jádro je zdravé, vítězí i jeho zdravý rozum a objeví se vždy spolehlivost národního citu; proto je zapomenut dnešním Herold, jehož slavný pohřeb konal se s Pantheonu, a nesmrtný je Havlíček, třebaže jeho srdce trouchniví ve skrovném hrobě na Olšanech. Dovedeme vzplanouti dnes již zřítu pro tu neb onu falešnou ideu, voláme “sláva” falešným prorokům, jsme nabloudiví, bouříme se, kde by potřeby bylo železné disciplíny, spíme, kde by bylo potřeba se bouřit — ale konec konců naše oči jsou zdravé a dobré, jako oči sanguinického myslivce; přece vždyť závěs prohledneme a dovedeme rozoznati svůj terč křivinou věků, kde ličky a zajci pobíhají drze okolo lvů. Tatáž dobrá vnitřní hodnota a spolehlivost národního citu, jež uchovala Havlíčkovu památku pro všechny věky, zachová i Mošnovu nesmrtnost. Ještě naši vnuci a pravnuční budou vědět, jakým hlasem Mošna vyslovil v “Revisoru” svůj vzkaz carovi a jaký poeiti jsme při tom měli my, jejich dědové a pradědi. Nenabalsamovali jeho tělo a nepohřbili ho s Pantheonu, neboť byl to skromný žvatlavý stařec, ale on přes to netrouchniví v našich představách a neztroubiví ani po stu letech, protože jeho srdce je balsamováno největší četou a láskou národa. Mošna byl ne snad největší (a kdo ví? možná je přece jen největší), ale nejpoetivější a nejpravdovější český herec své doby. Necheeme se tu připojovati k těm, kteří praví, že všechno, co Mošna vytvořil, nemůže býti předstíženo. Nikoli, všechno na světě může býti předstíženo, tedy i Mošnovi umění. Ale na věky nepředstížitelná a nehybnoucí je umělecká láska, a jakou Mošna všechna svá díla tvořil. Ta je jeho, ta je nesmrtná, té nemůže mu nikdo odúti, ona z ním žije do hrobu jako jeho nejdražší majetek; a on, což je věc pamětihodná, o tomto svém nejdražším statku ani nevěděl, on mu nebyl slavným dolem, z něhož by byl před veřejností těžil anebo jim se vynášel, on svoji uměleckou lásku jen v skrytu citil, chvíli se po jejím sládnutí a na konec vzal ji a sebou tělo a s úsměvem do hrobu, jako bůhvíjak odvěšil starci

si přejl, aby na prst byl jim dán do rakve prsten jejich nebožky. V této lásce zemřel a ožíván jejími perutěmi svatě žil. Jeho největšími hereckými postavami byli po našem skrovném názoru stařec v Čtehovových “Třech sestrah,” otec v Jirákovu “Oteci” a Bobělný v Gogolově “Revisoru.” Některé cení jej nejvš v Moliérovi, ale mně byl nejdražší ve jmenovaných třech hrách a to ani ne tak pro hodnotu těchto tří výkonů, jež byla skvělá a vyznala jeho genia, jako pro to, že v těchto třech hrách odhalovalo se celé Mošnovi nitro a bylo možno zříti až na dno této hlubiny, kde láska k umění vyvěrá, odkud žene se k srdci, do mozku, do nervů, do rukou, do nohou — a kde tedy rodí se umění nejčistší, protože pravého umění není bez posvěcení a bez západu. V těchto třech hrách, jež jsou veskrz na skrz poetivě a jež nemohly býti napsány jinak, podobalo se Mošnovi umění kyselíně, kterou zlatníci zkoušejí pravost zlata. Mošniv každý nerv reagoval na jakost hry, v níž měl vytvořiti roli. Byla-li hra dobrá, ale psal-li ji autor širšího svědomí, to jest, nebyla-li její niterní hodnota absolutní, nebyl ani Mošniv výkon absolutní a potomní feknou: “Hrál to slavně, hrálo to skvěle, ale je to také možno hrát jinak a dnes hraje se to takhle.” Ale totáž jen a velikou opatrností a rezervou budou moci říci o jeho výkonech v hrách, jež nebyly uměleckými experimenty, nýbrž jež vyšly z dílny básnickovy celé, žhavé, ve výhni nitra rozplálené, jako z kovadliny vyjde rydlu pluhu. Tu Mošna vytvářel role pro věčnost, na nichž už nebylo lze něčeho měniti. Jeho umělecké nervy reagovaly na vše: Při dojetí divadelní cedule už se chvěly, ve hrách druhého rádu probíhaly jim vlny elektrické, podobné neznámé zápalné látce, která úsilovně hledá, oš by zažehla, a ve hrách, které snášejí se do dušna jako očistná bouře, odklával již Mošna všecko rezervu: Tu již se zdálo, že stojí na scéně osamocen v jakémsi čarokrúhu, že je za jedno s nejvyššími uměleckými mocnostmi, že bohům krásy i démonům zla slouží na scéně jako si fanatickou má. Splýval a nechtěl se, modřil se, rouhal, smál a plakal. Byl fanatikem pravého umění, pedantem pravdy, otrokem lásky. Věřím pevně, že jeho dar nebyl jen darem boha a velebné náhody, jak říkájí. I na božském nástroji musí se umět hrát a Mošna přemýšlel na nábreží deset let, než v té nebo oné hře změnil svůj úsměv nebo postoj. Jeho věty neodletovaly od úst jen tak nazdařbůh. To byl sokolník, který znal dobře své sokoly. Jak žil? Legenda praví, že šetrně. Anekdoty vyprávějí o lakomosti. A já sám viděl tento ryze viděl jsem kdysi zákmit toho okopodivný zážeh hrabivosti. Bylo to o zkoušce na Mayerovu celovečerní hru “Má jest pomsta”. Už tenkrát byl starý, takřka nad hrobem, a dali mu do této hry malíčkovou roli soudního zřizence. Nic více než deset slov. Jen měl přejíti po porotním sále a odvésti obžalovanou. Zkouška trvala asi tři hodiny, herci se bavili v kulisách, přicházeli a odcházeli — ale on seděl nehnutě za kulisou jako výř. Tak tam seděl tři hodiny. Nesputil oči s hledíště, zdálo se, že všechno to, všechna ta prkna, lidé na nich, kulisy, provazy a elektrická světla chce shrábnouti do klína, odnésti domů, uchvátiti. Hodiny plynuly, ale on ještě seděl. Herci, kteří měli ve hře významné role, odcházeli, smáli se a bavili se kulisami, nevěnovali největší pozornost, neboť co je jednomu do scény druhého, plynuli talentem, plynuli časem, byli to lordi umění, marnotratníci slávy, Krosové ducha, kavaliři prken — jen on jediný, starý lakomec, seděl tu bez hnutí jako sova, hlíal chaotivě sekundy, jež oni kavalírsky promarnili, skrčil se, naslouchal, nedutal na jeho hodiny, přisál se k prkům jako pijavice a na konec, po zkoušce, když už mluví strojněji kulisy, když už schpilo provazník a když už se zdálo, že všichni marnotratníci času odešli a že nelze už s jejich slávou sebrati nic, jako starci po kavárních abráží “sláviky”, vstal nerozhodně, chvíli postál, nad římíi ponuroval a

na konec vyhrkl: “Už to mám, kvapilečku! Však jsem na to myslel tři hodiny! Jak začnou za scénou zvonit zvony, stoupnu si takhle (rozkročil se), udělám dva kroky semhle a teď to řeknu takhle...” A promluvil deset slov své role, dává se bojálně jako školák, je-li to “takhle dobře”. Na to, starý lakomec, šňhal tři hodiny. Byl to lakomec nejvyšší jevištní pravdy, bělovasý propagátor hesla, jež teprve v poslední době osvojují si herecká moderna. Zemřel tedy a Mošnovi hercem i učitelem. (“Stopa”).

ZPRÁVY Z KEWAUNEE CO., WISCONSIN.

— Václav Sezama, jenž byl upoután na lůžko, tak dalece se již pozdravil, že si může vyjít ven na čerstvý vzduch.

— Bohumil Jefábek a slečna Růžena Jefábek z Casco vystoupili v stav manželský. Svatební obřady vykonal komisař pan Jos. F. Walečela.

— Václav Sisel dokončil svou pozemskou pouť. Narodil se roku 1890 v Casco. Jeho pozůstatky byly uloženy na Národní hřbitově Slovan.

— Syn Františka Stodoly byl operován v Kewaunee doktorem Wochosem na krévní trubice. Přeji mu brzkého uzdravení.

Ctih. Tomáš F. Konop, náš kongresník, přijel na krátkou návštěvu své rodiny a přátel, by s nimi společně oslavil čtvrtého “julaje”.

— Dne 29. června se odbyvala osadní pouť v Norman, kdež byly slouženy dvě mše svaté a dvě kazání — jedno české a jedno německé, neb tam přináležejí několik německých rodin. Ke slavnosti té se sešlo mnoho lidí z celého okolí. Po službách božích tam byly dvě taneční zábavy pro bujarou mládež.

Jindřich Albrecht byl povolán do Kewaunee za jistou záležitostí.

Karel Petřík, jenž byl operován na slepé střevo v Green Bay, se tak dalece pozdravil, že mohl přijeti k rodičům.

— Jan Herlík a Adolf Čarovský byli v Krok na vesele, na kterouž byli pozváni. Vyjeli si tam v automobilu a cesta jim trvala jen 10 minut. Zpravodaj.

*****

OSOBNÍ.

*****

* V pondělí dopoledne zastavili se v našem závodě pan Louis Hromas, manželka jeho a dcera z Lincoln, Nebr. Vracceli se z návštěvy z Glendive, Mont., kde synové manželé Hromasových vlastní smíšený obchod. Pan Hromas s námi sdělil, že krajina kolem Glendive velice se mu zamlouvá. Navštívil též městečko Štípek, které nedávno založil dávný náš přítel p. J. Štípek, bývalý O. mažan. Úroda v Montané a Severní Dakotě jest prý velice slibnou. Byli jsme potěšeni návštěvou dávných našich přátel.

* Právě při uzavěrec listu naší návštěvou počtil nás pan Josef Pobuda, chvalně známý krajan z Wagner, So. Dak. Pan Pobuda přijel do Omahy minulý čtvrtek na návštěvu svého syna, kteréhož již delší čas neviděl. — Do tiskárny naši přišel pan Pobuda v průvodu své snachy. Zřízení tiskárny naší se mu zamlouvalo a též mezi jiným s námi sdělil, že úroda v okolí Wagner jest slušnou a zvláště korný po právě příšlých deštích budou prý znamenitě. Též ve Wagner stává se krásný katolický kostel. Bylo nám milým potěšením a p. Pobudou chvíli si porozprávěti.

1 MILLION.

— Každou chvíli se některý přítel do mně pustí, proč již nepodávám zprávy do Pokroku, snad prý mno něco zamřelo. Ne-li tomu tak, neb nejsem tak háklivým, abych se nechal leccakou maličkostí urazit. Právdivá příčina toho jest, že je stále tak safraportský horko, že není možno vydržet sedět u stolu dosti dlouho zprávy napsati. Sotva že si jeden usedne a rosvítiti světlo, hned jest obklopen množstvím mužů a ženů, kteří lezu po krku, do nosu i na záda, kam se jeden na ně ani nemůže dostat a při takových okolnostech jest to zcela ne-

možné vložit se do takové nálady, bych mohl psát něco příjemného. A pak též budu-li i dopisovat, pochybuji, že při panujících vedrech vezme si kdo na to čas, aby zprávy přečetl. Avšak jest moje mílnění podávat zprávy eo nejpilněji a bude-li jich během léta o něco méně, tak za to v zimě jich podám o to více. Též i budem pokračovat se Vzpomínkami z války, jak jen bude možno k tomu dosti málo času. My jsme tu válku prodělali ve skutečnosti v čas, když byla as taková horka, jaká máme nyní, ne-li větší, a proto nám četná promínu, když na její popisování si vezmem počasí o něco příjemnějš.

— Klub Komenský přistoupil příští neděli na trávníku u domu p. Karla Červeného večírek a zve každého, aby se dostavil. Členkyne klubu se postarají o nějakou zmrzlinu a dorty a o zábavu se postará mladá chasa, která se dlouháme, sejde hromadně. Každý mladík jest zván, aby se dostavil se svou milenkou a nemá-li svou, pak se může dostavit i jinou. — Žádný prý se nebudu vyptávat, šli koho jest. Toto bude snad první pokus v podobných zábavách zde a členové Klubu jsou žádostivi, aby se vydali eo nejvíce úspěšně.

— Minulé pondělí se konala výroční školní volba, ku které se dostavil ještě malý počet občanů. Snaží to bude z příčiny té, že jsou voliči úplně spokojeni se řízením našich úředníků a jsou volni jim to nechat vše na starosti. Obvyčejně bývá velký počet voličů na školní volbě jen tehdy, když se tam očekává nějaká rvačka. Cos podobného se, bohudík, u nás neděje, a proto také jim nekladem nedbalost pro školní věci zavinu, když se do výroční sehláze nedostaví. Úředníci na příští rok byli zvoleni pp. Jos. Jicha a Dr. V. Šmrlha na 3 roky a Frank Štěch na dva roky. Též bylo odhlasováno, aby se opět příští rok vyučovalo po 9 měsících jak obyčejně a peníze bylo povoleno \$3,000.00 a sice \$2,000 na školní výdeje a \$1,000.00 na stavební fond. Příští rok již bude ve stavebním fondu něco přes \$4,000.00, tak že někdy se přece dočkáme toho, že bude nám možno vystavět novou školu a to bez volení velkých bondů a placení více v úroku než na kapitálu, jak se dost často stává při volení bondů. Příncípál na příští rok jest již zvolen a ať to není Čech, jakého výbor se snažil dostati, jest to muž zkušný a přichází s tím nejlepším doporučením. Jest ženat a hodlá se sem s manželkou přistěhovat eo nejdříve. Očekává se, že příští rok přiblíží se do vyšší třídy několik žáků z venkovních distriktů, kteří již prodělali 8. grád a o ty bude nejlépe postaráno. Výbor se vynasnaží jim vyhovět ve všem eo nejvíce a není pochybnosti, že se jim zde dostane tak dobré příležitosti jako kdekoliv jinde.

— Minulou neděli konal se pohřeb několik týdnů starého synáčka přítele Roberta Doupnika. — Trpěl sice na kožní nemoc, kterou nebyl s to přemoci, a konečně jí podlehl.

— Ve středu pak byl konán pohřeb šleého syna rodiny Adolfa Krupičky, Jindřicha. Jíž po několik týdnů se trápil nemocí, která svůj začátek měla při spále. V poslední době byl trápen nesnesitelnými bolestmi, tak že mu možno bylo uleviti jen nejsilnějšími dávkami morfinu. Volán k lékařské poradě byl každý okolní lékař, jenž má zde chvalnou známost, avšak vzdor všemu namáhání, nebylo možno ho na živu zachrániti.

— Ve čtvrtek pak konán byl pohřeb Josefa Macká, jednoho z nejstarších zdejších osadníků. — Vědomost o jeho úmrtí přišla jako blesk z čistých oblak, neb ani se nevědělo, že jest nemocen. Zemřel v Lincoln, kam byl kvapem vzat na operaci, kterou se doufalo, že bude možno jeho život zachrániti. Lékat při probléce usnal, že trpi na zánět střeva a již byl jeho stav tak vážný, že bylo nutno ihned se odebrati na operaci do Lincoln; však ani tím nebylo možno ho zachrániti. Josef Macká byl rozen v Radlicích na Moravě a zemřel v stáří 61 roků. Zanechává zde svou manželku, jenž po řízením Starobílých Dělníků, všichni dostavili na pohřeb, který

Čtvrtý již minul, avšak:

Čtvrtina nebyla pověděna o dobrých vlastnostech našich obleků. Aniž kdy bude. Nemáme je všechny udati — všechny dobré vlastnosti jejich objevíte, když je budete nositi. Níhádým jiným způsobem.

Nejlepší modrý serge jest opravdu modrý.

\$10 až \$35.

Skvostné elegantní tkaniny táž cena.

Omazký jediný moderní závod oděvní

King Swanson Co.

16 S. HOWARD ST.

Domov oděvů dobré kvality.

se konal na Národním hřbitově pod řízením Starobílých Dělníků. Byl mužem řádným, otcem starostlivým a manželem upřímným, pročež odchodu jeho budeme želit všichni, kterým bylo se s ním stýkati.

— Admiral Togo a general Nozi, proslulí japonské vojévodevce z doby rusko-japonské války, přibyli tento týden na své cestě z anglických kormovačních slavností do New Yorku. Omazký obchodník klub zaslal jim při té příležitosti telegrafické pozvání se zúčastiti, by se na své cestě k Pacifici zastavili i v Omaze.

— Mayor James C. Dahlman fečil včera při oslavě památky prohlášení neodvislosti v Yutan, Neb., kam si ho pro ten účel vyžádali tamní občané. South-omazští taky jej chtěli, ale přišli s žádostí tou pozdě.

Potřebujete nějakou Tiskovou práci ?

S důvěrou obraťte se na moderně zřízenou, ryze českou, unifovou tiskárnu : : POKROK ZÁPADU, 1417 So. 13th Street

Farma na prodej!

640-akrová farma v západní Nebrascce se prodá. Obytné stavení, stáj, slopičnick, sýpka jsou s kamennými. Kůravná a koupelna pro dobytka. Dva nové větráky. 250 akrů vzdáleno z těch 100 akrů letos sdělováno. Škola 2 míle a nádraží stanice tři míle vzdálená. Cena \$25.00 za akr. Adresu sdělit administraci tohoto listu. 282

Prodá se na mírné splátky

vzáclaná farma o 120 akrech úrodné půdy v Missouri — jest jednu míli od městečka o 800 obyvatelích na C. M. & St. Paul dráze a asi 45 míl od Kansas City. O bližší podrobnosti pište ihned na : H. J. FLINT, 501p. 531 So. 26th Ave., Omaha, Nebr.

KRAJANÉ, POZOR!

Já jsem zde prvním českým farmářem, bydlím zde již po 13 roků. A nyní, když sem přijedete, ukáži vám svou farmu. Mám 122 akrů vlnitě obilí jakéhž i zelenin a více druhů. To vám dokáže, že můžete docíliti takového výřtaku z vaší práce jako zde. Toto jest krajina pro člověka chudého, který si sde může pomoci k vlastnému domovu a málo peněz. Ceny posazká od \$7.50 naburu na 10 roků na splátku. Pište: John Sebaner, zástopce, Bohemian American Loan and Loan Co., PHILLIPS, WISCONSIN.